

Juba Ferencz (Bécs):

Egynémely szittya-görög-magyar összefüggés lehetősége őstörténeti tengeri hajózásunk vonatkozásában²⁷

A magyar Szent Korona gyöngyében, egykori Fiuménkban működő M. Kir. Tengerészeti Akadémia és Cs. Kir. Haditengerészeti Akadémia 14-18 éves magyar növendékei szinte kivétel nélkül hazánk tenger nélküli területeiről kerültek felvételre. A trianoni ország kereskedelmi tengerészetében a legkiválóbb tengerészanyagot tengert soha nem látott fiaink adták. A magyar (osztrák–magyar) haditengerészetben különösen a „tengerész” beosztásokba kerültek. Csupán példaként említünk meg egyeseket. Tengerész volt Xántusz János, a budapesti állatkert megalapítója, a híres veszprémi újságalapító, Kompolthy Tivadar, valamint fia, Jób, aki kínai császári mandarin lett ugyanúgy, mint a másik, kínai császári mandarinná lett Faragó Ödön. Sepsimartonosi Gyújtó Károly Velence révtengernagya lett. A trianoni országvesztés után külföldön kapkodtak fiumei végzettségű tengerészeink után. A század legkalandosabb sportvitorlázója gróf Festetich Rudolf volt a „Tolna II.”-vel. Magyar volt – már csak neve után is – Tyrker, a Helmskringla szerint Leifs Erik nevelőapja, aki a vikingeknek az észak-amerikai parton fekvő Vinland nevét sugalmazta. Nem kell azonban olyan messze mennünk. Föld körüli útjuk utolsó szakaszára most készül a magyar Fa és társa, miután kis hajójukkal, a „Szent Jupáttal” a Horn-fokot már körülhajózták. Az osztrák-magyar hajóraj szlávoktól erősen befolyásolt körülményeit ismerve, szinte hihetetlen, hogy annak utolsó parancsnoka magyar ember lett, Nagybányai Horthy Miklós tengernagy. Tengeri rátermettségünkre említhetnénk még számos példát. Sőt, büszkén mondhatjuk, hogy a fiumei akadémiánkon ebben a szellemben nevelt kapitányok éppen kiválóságuk miatt lettek az izraeli tengerészet megalapítói, mint Radán Alfréd, Bíró György, Sági stb. Haditengerészetünk utolsó tengernagyi törzskari főnöke, Konek Emil, szintén a Kisalföldről került a tengerre.

Csekélységem gyermekkorától kezdve, már az első csehszlovák megszállás idején tengerész akart lenni. Ezért kissé hóbortosnak vélték, de – mondták szüleimnek – majd kinövi a gyerek. Nem nőtte ki, hivatásos tengerész lettem. „Budapest” tengerjáró III. tisztjeként kerültem hajómmal 1942-ben az Azovi-tengerre. Már a Kercsi-szorosban, de különösen a tenger keleti csücskében lévő Jeiskben az volt az érzésem, hogy otthon vagyok. Sok évvel később megírtam 1954-ben „Hajóegészségtan” c. könyvemet, amit azonban csak 1957-ben adott ki a Medicina Kiadó.²⁸ Ebben foglalkoztam a tengerész emberi tulajdonságaival. Azt írtam, hogy a magyar azért jó tengerész, mert nomád életének valamiféle fajtabeli emlékezései jutnak felszínre. Jóval később olvastam Padányi Dentumagariáját,²⁹ és abban véleményét, hogy Ady „Az eltévedt lovas” c. költeményében egy „ösi sejtje ráégett kép tér vissza tizenhárom évszázad ködös mélységeiből”. E sorok megrázó hatása alatt kezdtem gyűjteni anyagot „A magyar tengeri hajózás őstörténeti

²⁷ *A Második (Zürich 1987) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai.* Zürich 1987. Ungarisch Historischer Verein Zürich, Zürich, 1993. pp. 57-58. ISBN 963028926-2 mek.oszk.hu/06400/06487/06487.pdf

²⁸ Juba Ferencz: *Hajóegészségtan.* Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1957. .

²⁹ Padányi Viktor: *Dentumagaria.* Turul, Veszprém, 1989.

vonatkozásai” c. tanulmányomhoz. Ennek során tapasztaltam, hogy ezen a téren csodálatos távlatok nyílnak őstörténetünk felderítése tekintetében.³⁰

Rendkívüli mértékben tömörítve az eddig elért kutatási eredményeket, azt látjuk, hogy a Kárpát-medencét feltöltő és számos ötvöződés katlanában tisztuló magyar etnikum a „rég Kelet” tengereinek a partján élt. Kapcsolatai a Kaszpi-tenger partjaitól délre távolodott szumirokkal, az elő-ázsiai kultúrnépekkel, továbbá a hunokkal, szittyákkal, avarokkal nyelvileg, embertanilag, régészetileg, történelmileg bizonyíthatók. A történelmi idők hajnalán Elő-Ázsián át, annak földközi-tengeri partjairól Krétán át jutott a Balkánra, – sőt részben az Appennin-félszigetre, – majd a Kárpát-medencébe. Nagy Sándor szerint³¹ ez az etnikum adta a hegyek, vizek, települések mai napig megmaradt nevét. Ezért kimondottan elgondolkodtató, hogy milyen összefüggések húzódnak meg a főniciaiak lófej-, és az etruszkok kimondottan szittyá típusú hajóorrdíszei között. Rendkívül ősi lovas-nomád és totem kapcsolatokat sugalmaz ez a tény, és őstörténetünk szempontjából feltétlenül kimunkálást igényel. Ez az etnikum, amely a fent vázolt úton jutott a Kárpát-medencébe, a Kaszpi-tenger, Azovi- és Fekete-tenger Duna-vonalán is eljutott oda. Ennyi tengeri és tengerparti tartózkodás során nem is kell csodálkoznunk, hogy a magyarságban tengeri ösztön alakult ki.

Őstörténetünk kutatásával kapcsolatban fel kell azt a tényt is említenünk, hogy az ember már évezredekkel ezelőtt elérte a földgolyó minden pontját.³² Ezt a tényt számos szakmunka bizonyítja, amelyek közül csupán a magyarokat említeném meg, mint Baráth Tibor munkái, Csicsáky Jenő „Mu”-tanulmányai és Vámos-Tóth Bátornak a manapság már mindkét féltekén ismertté váló felismerései az ősi „Tamana” kultúráról.³³

A hajóorvoslás keletkezéséről tartott előadásomban, a düsseldorfi XXX. nemzetközi orvostörténeti kongresszuson, rámutattam, hogy ennek kezdeteit a Szumir–Egyiptom–Földközi-tenger–Tordos kulturterületen találjuk meg. A hivatalos orvostörténet szerint az istenek orvosa Paeion volt, ezért a gyógyimákat „paianeknek” nevezték. Paeion összeköttetésben állott a Kis-Ázsiából származó Apollóval. Ennek a Paeion névnek a hallatára felmerült annak a kérdésnek a lehetősége, hogy vajon van-e valami kapcsolat a Dukai Takách Gusztáv által említett³⁴ Paion–Pannon törzsszel, amely a Kárpát-honban akkor már otthon lévőkhöz csatlakozott. Ez Kr. e. 800-ban hagyta el kis-ázsiai, Balat nevű otthonát, és a Kaukázuson át érkezett. – Apolló nemcsak a gyógyítás, hanem a nyilazás isteneként is tisztelték, és ez utóbbi miatt kapta a „paion” melléknevet. Régebbi neve Szöllősy szerint³⁵ Ap-Ulu, a későbbi etruszk nyelvben pedig Ap-lu, ami a szumir és hettita nyelvek alapján „Nap-Isten-Lényének” felelne meg. Szöllősy szerint Homérosz idejében a Kárpát–Duna-medencét még sűrű homály fedi, és a népleírás az Észak-Balkánon kezdődik a trákokkal, akiknek szomszédai a „kanca-fejű” népek, azaz a szittyák. Országukat nevezik a Hyper-Boreusok országának, azaz az északon-túli országnak, ahova Apolló is megtér hattyú vontatta szekeren. Apolló felesége Koronis, fiuk Asklepios. Ennek orvosi tehetségét az ősvörös, Cheiron kentaur képezte ki. Kétségtelen, hogy a lovával összenőtt – minden jel szerint szittyá – lovasalak képzete az újkőkorszak elő-ázsiai befolyás alatt jutott érvényre a görögöknél. A szittyá, híres aranykincsek felismerhető görög befolyása vitathatatlaná teszi a két – vagy egyé forrott? – etnikum kapcsolatát. Ennek meggyőző bizonyítékát szolgáltatja Dr. Aczél Józsefnek a fiumei leánygimnázium akkori igazgatójának a szittyá–görög–magyar

³⁰ Juba Ferencz: *A magyar tengeri hajózás őstörténeti vonatkozásai*. Szerző kiadása. Bécs, 1982.

³¹ Nagy Sándor: *A magyar nép kialakulásának a története*. Transsylvania Könyvkiadó Vállalat.

³² Juba Ferencz: *A hajóorvoslás keletkezése az újkőkortól az újkorig*. Előadás. 1986.

³³ Ugyanott.

³⁴ Dukai Takách Gusztáv: Hozzászólás. *A Nap Fiai* folyóirat. XIII. évfolyam 7-8. szám. 1975. július-augusztus. 201. oldal.

³⁵ Dr. Szöllősy Zoltán: Ókori adatok hazánkról. *A Nap Fiai* havi folyóirat. XVI. évfolyam 5-6. szám. 1978. május-június. 123. oldal.

kapcsolatokról írott könyve.³⁶ Az orvostudománynak a szittyia aranyedényeken ábrázolt alapvető tevékenységét, mint a sebellátás, kötözés, vérzéscsillapítás, foghúzás, szittyia eredetűnek kell tekintenünk.

Mindezek ismeretében és tudván azt, hogy minden mitológiai mondában rejtőzik valamiféle reális mag, nem kell csodálkoznunk, hogy a görög mitológia szerint itt, Kolchisban, a Fekete-tenger keleti partján, a mai Potinál őrizték az aranygyapjút, amelyet Jasonnak el kellett hoznia. Götz is rámutat arra,³⁷ hogy a szittyia fémművészeti tradíciók a Kaukázusban évezredek óta kimutathatók és nyomon követhetők. Hermann Schreiber: *Die Hunnen* c. könyvében is kénytelen már írni, – a 40-41. oldalon, – hogy a szittyákkal kapcsolatos előítélet, mint oly sok más, hamisnak bizonyult, és a szittyák művészete, amit mi az ékszerekről, sírleletekből stb. ismerünk, stílusbelileg a legbájosabb és legeredetibb mindazok közül, amit Ó-Európa nyújtani tud. Jasonnal kapcsolatban is figyelemre méltó, hogy neve ős-jász kapcsolatokat sugalmazhat, hiszen az ős-jászok, a jazigok már a Kaukázusban keveredtek a hunokkal, és a Kr. e. V. századtól már megjelentek a Kárpát-medencében. Az aranygyapjú-monda eredete viszont abból a tényből származik, hogy itt Kolchisban az aranykitermelést birkaprémek segítségével végezték. Ezeket lerögzítették a folyók fenekén. Finom szőrszálai között fennakadtak a hordalék aranyszemecskéi. A prémeket csak ki kellett emelni a vízből és az aranyat kirázni.

Jason „Argó” nevű hajójával indult el Kolchis úticéllal. Hajóorvosa Asklepios volt. Médea segítségével Jason el is hozta az aranygyapjút. Nos, sajnálatomra, ezideig nem sikerült nekem az e mögött a monda mögött elrejtőző őstörténeti valóságunkat kihámoznom. Ez pedig rendkívül fontos lenne a szittyia-görög-jász-magyar összefüggések világos megrajzolása érdekében.

Hasonlóan sok kutatást igényelne még a királyi szittyák törzséből származó Anacharsis³⁸ személyének és életének a pontos felderítése. Már maga az is csodálatos, hogy szittyia létére a hét görög bölcs egyikeként tisztelik.³⁹ Strabo azt írja róla, hogy nagynevű filozófus volt, hogy Arabisszal együtt nagy becsületben éltek, mert honfitársaiknak barátságos, romlatlan és igazságos jellemet tanúsítottak, a könnyedség, tökély és igazság nemzeti jellegét tüntették fel. Strabónál olvasható Ephorus közlése: Anacharsis, a skytha bölcs találta fel a fűjtatót, a kéthegyű horgonyt és a fazekaskorongot. Csodálatos bölcsességét pedig Cicero magasztalja feltűnően. Azt is meg kell említenünk, hogy a maga idejében minden valószínűség szerint nagyobb tengeri utakat tett, amelyek alatt a tengeribetegségtől sokat szenvedett. Ezt egy megállapításából valószínűsíthetjük, amely szerint háromféle ember létezik csupán: élő, halott, meg olyan, aki a tenger járja.

Végezetül elnézést kell kérnem, hogy kész megállapítások helyett csupán kérdőjelekkel tudok szolgálni és csak a homályos kétségek számát gyarapítottam. Szolgáljon mentségemül báró Eötvös Lóránt ismert mondása. Arra a vádra, hogy a tudomány csak a káoszt tette láthatóvá, úgy válaszolt, hogy éppen ez már egy eredmény, mert a teremtett világosság által lehetett a káoszt felismerni, ami már nagy haladás. Ezzel vigasztalódva remélem, hogy a felvetett kérdőjelek is hozzásegítenek ahhoz, hogy tengeri kérdésekkel általában nem foglalkozó őstörténet-kutatóink figyelmét erre az ismeretlen területre irányítsam. Úgy érzem, hogy ez a figyelemfelhívás még akkor is megérte a befektetett munkát, ha az alapok tévesek.

³⁶ Aczél József: *Ősgörög eredetünk s a kun-szkíta nyelv. Történelmi és nyelvészeti tanulmány.* Veszprém, 1926.

³⁷ Götz László: *Keleten Kél a Nap.* II. kötet. Szerző kiadása. 137-138. oldal, Altötting.

³⁸ Zajti Ferenc: *Magyar Évezredek.* Budapest, 1939. Szerző kiadása. Vitéz Fodor Árpád Nyomda - Fővárosi Nyomda RT.

³⁹ Uo.